

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - voorjaar 2023 - jaargang 37

Zorgen over de Wolfhezerheide

Werkplan 2023

Paddenscherp langs N225

Namen en adressen

IVN

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur worden zij zich pas echt bewust van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Afdelingsbestuur IVN Zuidwest Veluwezoom

Voorzitter

Henny Tax, 06 - 16 37 27 58,
henny.tax@gmail.com

Secretariaat

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43,
Beukenlaan 21, 6862 HS Oosterbeek

Bestuurslid en penningmeester

Con van Regteren, 06 - 11 62 52 11,
jsvanregteren@gmail.com

Bestuurslid

Folchert van Dijken, f.r.van.dijken@outlook.com,
0317 - 31 01 05

Werkgroepcoördinatie

Werkgroep Landschapsonderhoud

Albert Smit, smit.albert52@gmail.com, 026 - 339 24 11

Redactie Zuidwester, redactie.zw@gmail.com

Simone Saarloos, simonesaarloos@gmail.com,
06 - 55 15 69 18

Ledenadministratie en bezorging Zuidwester

Wim Chardon, wim.chardon@gmail.com, 0317 - 31 94 90

Werkgroep PR en website

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43

Werkgroepen Beken en sprengen

Werkgroep Beken en sprengen Renkums beekdal, Ruud Schaafsma, ruud.schaafsma@gmail.com, 0317 - 31 51 17

Werkgroep Beken en sprengen Heelsumse beek, Wiebe Selders, 026 - 334 18 25 / 06 - 27 10 38 31, wiebe.selders@hetnet.nl

Werkgroep Beken en sprengen de Kamp, Maarten Kubbe, 06 - 41 99 82 12, mkubbe@yahoo.com

Werkgroep Beken en sprengen Oorsprongbeek/Gielenbeek, Hans van Leeuwen, 026 - 333 31 39 / 06 - 12 42 03 23, leeu9362@planet.nl

Werkgroep Zomp

Johanneke Sanders, johanneke.sanders@xs4all.nl,
026 - 334 30 77

Heemtuin De Zomp

Ingang Fangmanweg/hoek Dam, Oosterbeek

Vogelwerkgroep

Els Roode, els.frank@planet.nl, 0317 - 31 82 12

Werkgroep NME

Ineke Puijk, inekepuijk@yahoo.com, 0317 - 41 75 75

Werkgroep Natuur en gezondheid

Vacant

Werkgroep Renkumse duizendknoopbrigade

Henny Tax, 06 - 16 37 27 58,
renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com

IVN Gelderland

Oude Kraan 72, 6811 LL Arnhem, 026 - 351 29 27

IVN landelijk bureau

Plantage Middenlaan 2C, Postbus 20123, 1000 HC Amsterdam, 020 - 622 81 15

Lidmaatschap IVN Zuidwest Veluwezoom

Contributie: € 16,- per jaar. Donatie: € 10,- per jaar.

Huisgenoten: € 8,- per jaar. Girorekening: NL39 INGB 0000 805291 t.n.v.IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom te Renkum.

Als lid ontvangt u vier keer per jaar de Zuidwester, het contactblad van IVN Zuidwest Veluwezoom, en vier keer per jaar Mens en Natuur, het landelijke blad van het IVN.

Dubbelloof (Foto: Maria van Kempen)

Foto's

De bovenste foto op de voorpagina heeft Simone Saarloos genomen op landgoed Oranje Nassau's Oord bij het paddenscherm (zie pagina 12), de onderste foto maakte Karel Noy. De foto op de achterpagina is gemaakt door Maria van Kempen..

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - voorjaar 2023, jaargang 37

Van de voorzitter

Als ik dit voorwoord schrijf, heerst er vreugde onder natuurbeschermers. Er is na jaren onderhandelen een akkoord over bescherming van oceanen tegen milieuvervuiling en overbevissing. Een belangrijke stap vooruit. Gelukkig zien deskundigen en overheden in dat oceanen niet straffeloos kunnen worden leeggevisd en volgestort met onze rommel. De bescherming gaat van 1% naar 30%. Helaas voldoende ruimte om onder het verdrag uit te komen, lijkt mij. Dat het zal gebeuren, zien we nu ook bij de debatten rond de provinciale verkiezingen. Partijen die ruimte zoeken onder de eerder gemaakte afspraken over de uitstoot van stikstof uit te komen, lijken zo populair dat andere partijen denken dat uitstel noodzakelijk is. De initiatiefgroep 'Heel de Renkumse beken' heeft commentaar geleverd op de plannen van de provincie voor het herstel van de Veluwe beken in de Natura 2000-gebieden. Wij hebben ons als IVN achter dat commentaar geschaard. Helaas durft de provincie niet integraal alle verbeteringen in een ruimer gebied ook buiten Natura 2000 nu eens echt op te pakken. Soms lijkt het of de Veluwe wingewest is. Hier kun je goed water weghalen, zo veel mogelijk winst halen uit de recreatiesector en de stikstof laten neer-dwarrelen.

We proberen als IVN-afdeling mensen in aanraking te brengen met kennis over de natuur. We staan met een kraam op markten en feesten. Lees erover op onze vernieuwde website. In deze Zuidwester staat een samenvatting van ons werkplan 2023 met daarin wat we van plan zijn te gaan doen. Bijvoorbeeld in mei een excursie in de Jufferswaard met als thema: Wat heeft het herstel van de lange loop van de Heelsumse beek ons gebracht? Een plaatselijke kunstminnaar, Pim Kwak, heeft met grote gedrevenheid een collectie schilderijen van schilders van de Oosterbeekse school verzameld. De natuur rondom Oosterbeek was een geliefd onderwerp op veel schilderijen. Van 1 juni tot 27 augustus is een tentoonstelling in de Concertzaal. IVN is gevraagd mee te doen met de inrichting van de expositie. Wie wil meehelpen, bijvoorbeeld door wandelingen in de omgeving te begeleiden om aan bezoekers een vonk van de verwondering van de schilders over te dragen? Meld je bij mij aan!

Ik wens jullie veel leesplezier met deze Zuidwester.

Henny Tax

Inhoud

- 3 Van de voorzitter
- 4 Mijn eiken
- 5 Zorgen over de Wolfhezerheide
- 6 Vogelexcursie, een verslag
- 7 Maandelijks portie kever
- 8 Biodiversiteit in eigen tuin
- 9 Alle kinderen naar buiten
- 10 Hoeveel mollen zijn daar?
- 11 Kort van stuk
- 12 Hydra. Paddenscherm
- 13 Groene GGZ in Wolfheze
- 14 Werkplan 2023
- 15 Activiteitenprogramma

Colofon

Redactie:

Albert Bos, Mary de Jong, Maria van Kempen, Simone Saarloos

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem

Redactieadres:

Simone Saarloos

Gelria 3

6871 EE Renkum

06 55 15 69 18

simonesaarloos@gmail.com

De uiterste inzenddatum van kopij voor het zomernummer is 21 mei 2023.

In de serie 'Wat is dat voor een boom?' vragen we de komende edities van de Zuidwester iemand om ons te vertellen wat zijn of haar favoriete boom is. In deze editie leggen we de vraag voor aan Albert Bos.

'Mijn eiken'

AUTEUR EN FOTO: ALBERT BOS

Nu ik een stukje schrijf over 'de eik' vraag ik me af wat mijn eiken zijn. Dat begint al vroeg met een liedje van Annie M.G. Schmidt met tekeningen van Wim Bijmoer:

*'Ik heb een tante en een oom.
Die zitten in een eikeboom.
Een eikeboom in Laren.
Ze hebben zelf, van eikehout.
Daar in de boom een huis gebouwd.'*

Padvinderij

De laatste twee zinnen van dit liedje zijn: 'De kinderen klauteren rondom het huis. En nóóit valt er een naar beneden.' Dat doet mij denken aan de padvinderij, waarvan ik vele jaren lid was. In bomen klimmen is vooral: weer heel uit de boom klimmen. We bezochten vaak De Holle Boom in het Spanderswoud in Hilversum. Een Amerikaanse eik, die op een (stuif-)heuveltje stond. Het zand tussen de wortels was door het vele bezoek verdwenen. Later leerde ik dat deze exoot gemiddeld slechts 12 insecten huisvest tegen 335 op de zomereik.

Kamperen bij de boer

Met de familie kampeerden we in alle provincies. Kamperen bij de boer, voordat dit georganiseerd was. Melden op het gemeentehuis, anders kon je een landloper zijn. Zo kwamen we in Twente of de Achterhoek en zagen de Reuzeneik op landgoed Vorden. We leerden die geweldige eikenbomen zien en waarderen. We zagen dat eiken stammen in het water lagen om later tot balken en planken gezaagd te worden. Wat rook dat lekker zo'n houtzagerij. Van de boswachter hoorde je dat die gekke eiken, met een dikke voet, vroeger als hakhout werden gebruikt. De bast werd er afgeklopt door eekschillers en gebruikt om leer te looien. De balken waren te zien als gebint in boerderijen. In sommige delen van ons land was het soms zo nat dat bomen stonden op rabatten: smalle strookjes grond tussen slootjes, die bijna net zo breed waren. De uitgegraven grond gooide men op de strookjes, die zo wat hoger werden. Droge voeten, maar toch wel vocht in de buurt. Tegenwoordig is verdroging een van de bedreigingen voor de eiken.

Quercus

Tijdens mijn studie aan Hogere Bosbouw en Cultuurtechnische school te Arnhem werd ik lid van studentenvereniging Quercus (latijn voor eik). Op de 18e verjaardag van de vereniging boden wij de gemeente Arnhem twee 18-jarige eiken aan. Ze werden geplant met een boomverplantingsmachine van de Heidemij Bomendienst in park Sonsbeek.

Ze staan er nog steeds in het weiland, rechts als je naar het Chinees restaurant rijdt.

Staatsbosbeheer

In mijn werk bij Staatsbosbeheer in de kop van Overijssel pleegden we onderhoud aan de eeuwenoude houtwallen in het keileemgebied bij Paasloo. Dikke eiken werden 'afgezet' zodat ze weer opnieuw uit konden lopen, wat weer een bijzonder biotoop vormde.

De eik in verhalen

Soms speelt de eik een rol in een verhaal. Zoals van 'Halfwegboompie'. 'Daar loopt de weg tussen Anloo en Gasteren. Een beukenlaan, maar halverwege staat ook een eik, een beetje apart, die de oude markegrens vormde en die nu Halfwegboompie heet.' De boom dankt zijn naam aan twee broers uit Gasteren die begin twintigste eeuw in Anloo op school zaten. Ze hadden de volgende oplossing gevonden voor het feit dat ze maar één fiets hadden: een van de twee reed op de fiets tot halverwege, zette de fiets tegen de eikenboom en liep verder naar school. De ander, die het eerste stuk had gelopen, reed het tweede stuk op de fiets en kwam gelijk met zijn broer aan bij school. En dat verhaal bekliffde.

Collectie Pim Kwak

Onze IVN-afdeling werkt mee aan een tentoonstelling van de collectie Pim Kwak, schilderijen van kunstschilders behorend tot de Oosterbeekse School en Pictura Veluensis met onder andere de Wodans eiken. Goed dat ik de eik als 'mijn' boom heb gekozen.

Zorgen over de Wolfhezerheide

AUTEUR EN FOTO: MARIA VAN KEMPEN

In de Ontmoetingskerk van Doorwerth was op 9 februari 2023 een bijeenkomst over de biodiversiteit en de beperkingen in de toegankelijkheid van de Wolfhezerheide. Dit thema is niet vreemd. In Doorwerth en Heelsum is een groep mensen die deze heide beschouwt als hun 'onderhoudsvrije achtertuin'. De avond was georganiseerd door een bezorgde inwoner, de dominee. Hij had instanties die betrokken zijn bij het beheer van de heide uitgenodigd voor een korte inleiding.

Waarden

Ellen ter Stege van Natuurmonumenten vertelde waarom dit gebied zo waardevol is. Er stroomt een beek door het heidegebied. Dat komt in Nederland weinig voor. En er zijn hoogteverschillen. Er komen veel soorten reptielen voor: ringslang, gladde slang, adder, hazelworm en zandhagedis. In het gebied zijn ook de Wodanseiken: grillige, zeer oude bomen. Cultuurhistorisch zijn de grafheuvels van belang en het ondergestoven dorpje Oud Wolfheze.

Bedreigingen verminderen

Helaas zijn er ook bedreigingen. Het gebied is omgeven door een spoorlijn, een snelweg en landbouwenclaves en is daarom relatief geïsoleerd. Dat maakt het als leefgebied voor planten en dieren kwetsbaar bij calamiteiten zoals de droge zomers. Die zorgden voor afsterven van bomen en heide.

Om bedreigde planten en dieren in dit gebied te behouden sluit Natuurmonumenten sommige paden af. Dat is behalve voor de reptielen ook van belang voor vogels. De af te sluiten paden voorkomen versnippering van het leefterrein of liggen op overgangsgebieden, bijvoorbeeld tussen bos en heide. Daar vind je de meeste soorten dieren. Afsluiten is jammer voor wandelaars, maar het is ook jammer als de soortenrijkdom in dit gebied achteruit gaat. Bij de keuze van het afsluiten is erop gelet dat er voldoende wandelpaden over zijn.

Heelsumse beek

De werkgroep Stromende beken en de Bekenstichting vertelden een dramatisch verhaal: de opdroging van de Heelsumse beek op de Wolfhezerheide zal binnen 5 jaar een feit zijn. Er wordt te veel grondwater opgepompt voor leidingwater en de papierindustrie. Een werkgroep meet al twee jaar de hoeveelheid water in de beek en ziet ook een forse daling van de grondwaterspiegel in de omgeving. Zij zetten zich daarom in voor minder watergebruik door prijsdifferentiatie: wie weinig gebruikt, betaalt een standaardprijs, maar wie een bovengemiddelde hoeveelheid gebruikt, betaalt een hoge prijs.

Waterschap

Het Waterschap zet zich onder andere in om verdere daling van de grondwaterspiegel te voorkomen. Het contro-

leert bijvoorbeeld dat water rondom een beek niet wordt opgepompt, want dat is verboden. Als er 100 liter regenwater valt, verdampt daarvan gemiddeld 60 liter. Daardoor kan maar een beperkt deel het grondwater bereiken. Bij begroeiing met naaldbout is de verdamping het hoogst. Verder spelen de hoge temperatuur, de droge zomers en regen die in té stevige buien valt een negatieve rol.

Aanbevelingen voor behoud van de biodiversiteit op de Wolfhezerheide

- Vrijwilligers inzetten die de heide in stand houden en voorkomen dat de beek dichtgroeit (gebeurt al).
- Geen grondwater oppompen voor tuinen en zwembaden, maar hemelwater opvangen en gebruiken.
- Pleiten voor minder {naald)bomen om verdamping van water te verminderen.
- Een waterpetitie ondersteunen die het gebruik van een bovennormale hoeveelheid water duur maakt.
- Natuurgebieden zoals de Wolfhezerheide de status van een rechtspersoon geven die zich kan verdedigen tegen vernieling.
- Jezelf houden aan de toegangsregels en op de paden blijven, ook de honden.

Vogelexcursie op 19 februari

AUTEUR EN FOTO: ELS ROODE

In januari hebben wij een uitnodiging gestuurd voor een excursie in het weekeind van 18 en 19 februari naar de Amerongse Bovenpolder. Afgaande op de weerberichten werd er de keuze gemaakt voor de zondag. Hier een kort verslag.

Er kwamen 17 deelnemers en drie gidsen van de vogelwerkgroep. Ook al waren de weerberichten nogal veranderlijk en daardoor de keuze niet zo gemakkelijk, weer of geen weer de excursie zou toch door gaan.

Het bleek bewolkt en aangenaam te zijn en gelukkig bleef het, op een miezerbuitje na, droog en zelfs even een zonnetje. Wij troffen elkaar om 9 uur op de parkeerplaats De Groene Entree bij Amerongen en van daar liepen we naar de uitkijktoren van de Bovenpolder. Op de uitkijktoren vertelde Frank Klinge over het gebied, het beheer en de samenwerking tussen Het Utrechts landschap en Staatsbosbeheer.

Op die plek zagen en hoorden we al heel veel vogels. Vele ogen maken ook vele waarnemingen, dat was erg leuk. Het is duidelijk bijna lente, de spechten vertoonden territoriaal gedrag, overal hoorden we zangvogels. Daarentegen zagen we ook nog groepen koperwieken en kramsvogels, brand- en kolganzen.

De sfeer was erg goed, ook toen we door de zware klei moesten lopen, want dankzij de laarzen uit Maarsen en de schoenen uit Loenen viel het best mee. En hoe zeg je 'do-daars', dod-aars zoals de betekenis impliceert. De dodaars heeft namelijk geen staart, maar een 'dotje aan zijn aars'. Of is het toch do-daars, beide lettergrepen aan elkaar geplakt?

Ik vond het erg leuk dat we in wat kleinere groepjes samen de vogels bekeken en determineerden. Er is een aantal deelnemers die best zelf vogelgids kan zijn! Er werd onderling informatie uitgewisseld over de diverse vogeldeterminatie-apps. Ik doe daar zelf niet zoveel mee, maar als iemand dat eens op een rijtje wil zetten in een email, zou dat heel handig zijn voor de hele groep.

Op de waarnemingenlijst die we met z'n allen doorgegeven hebben aan Maarten Kubbe, kon hij 50 soorten noteren. 50 soorten, dat is een goede opbrengst.

Maandelijkse portie kever

AUTEUR: MARY DE JONG. FOTO'S: FLICKR

In de tuin heb ik een stukje gazon, waar het gras nooit echt lekker groeit. Het lijkt net zoveel zon en regen te krijgen als het andere deel, elk jaar zaai ik het bij, maar toch wil het niet lukken. Af en toe komt er een dikke kever, zo'n brommend bruin vehikel, voorbij suizen. Zo eentje die respect afdwingt door zijn grootte en hoeveelheid beweeglijke schilden en vleugels. Ik weet wel dat die niet bijt of steekt, maar toch ontlokt het bij mij een meisjesachtig, wat genant: "Teks!". Het belletje gaat rinkelen: wie weet zitten er engerlingen in de grond?

Wat zijn engerlingen?

Het zijn de dikke, witte larven van een van de bladsprietkevers. Een soort uit de kluiten gewassen minibabies in foetushouding, levend onder de grond. En met een enorme honger naar wortels van planten en grassen. Dat doen ze maar liefst zo'n 2 tot 4 jaar, afhankelijk van de soort kever en de temperatuur. Na die tijd verschansen ze zich in hun zelfgebouwde poppenkamer voor hun grote ombouwtruc van larf via pop tot kever. Pas als de grond warm genoeg is banen deze jongelingen met hun sterke poten zich een weg naar boven om verwelkomd te worden door een lentezonnestraal.

Mei, juni, juli ...

Bladsprietkevers hebben gemeenschappelijke kenmerken, zoals een bol lijf en grote dekschilden. Maar de leukste is toch wel die typische waaivormige uiteinden aan hun tasters. Bij dochterlief ontlokt een plaatje van het koppie van de meikever met zijn grote, opengeklapte oranje waaiers een lieflijk: "Ach, wat een cuty". Als hij in het echt langs haar hoofd suist, is het ook: "Teks!". Maar zij is een meisje, dus zij mag dat.

Die waaiers vormen de 'neus' van de kever. Deze achternalopend pikt het mannetje etensluchtjes en ook de heerlijke geuren van een vrouwtje op. Bij het vinden van de dame, ontvouwt zich een bijzonder tafereel. Alsof hij in katzwijn valt bij zoveel schoonheid, laat het mannetje zich op zijn rug vallen. Ze haken de onderlijven aan elkaar en het vrouwtje gaat aan de wandel, het mannetje met de poten in de lucht achter zich aan slepend. Bijzonder...

Ons land herbergt veel soorten bladsprietkevers, waaronder de meikever, junikever en julikever. Die laatste leeft aan de kust, niet op onze Veluwe gronden. De mei- en junikever zijn als grote broer, kleine broer. De meikever is de pocher van de twee: groter (2-3 cm), komt eerder, zwart en bruin met bijzondere witte driehoeken op de flanken en leeft tot zo'n 6 weken. Zijn 'broertje' junikever is wat ranker, helemaal bruin en leeft zijn leven een paar weken in de late lente.

Junikever. Foto: Flickr, Hedera Baltica

Lang leve de duisternis

Overdag rusten deze kevers in struiken en bomen. In de avondschemer zwermen ze in grote getalen rond in tuinen en boomgaarden. De meikever gebruikt het licht van de maan om recht te vliegen. Dat is niet handig met de huidige tuintrend van veel lichtjes. Omdat de lamp zich steeds in een andere verhouding bevindt ten opzichte van de kever, in tegenstelling tot de maan, blijft de kever op één lijn: rondjes vliegend om de lamp. Ideetje: zorg voor donkerte in je tuin, al is het maar voor deze knapperd.

Bronnen

Gewone meikever - *Melolontha melolontha* - Waarneming.nl

Meikever en junikever - KAD

Meikever | Natuurpunt

Junikever | Natuurpunt

Meikever: Cyclus, vluchtpatroon, engerlingen (biogroei.nl)

Meikever. Foto: Flickr, Theo Janssen

Biodiversiteit in eigen tuin

AUTEUR: ALBERT BOS

Wat kan je zelf doen aan biodiversiteit in uw tuin? Er zijn diverse initiatieven die vallen onder 'Renkum zoemt'. Renkum Zoemt is een los-vast netwerk van nu zo'n dertig mensen uit de gemeente Renkum die zich op allerlei manieren inzetten voor het verhogen van de biodiversiteit. Wij vinden dat onze groene gemeente nog veel groener kan! En door een diversiteit aan bomen, struiken, planten en bloemen te planten helpen we insecten, egels, vogels en vele andere dieren.

En het netwerk groeit! Binnen Renkum Zoemt inspireren, vinden en helpen we elkaar. Met ideeën, kennis, planten, zaden. We werken aan een zadenbank en kweken planten op om weg te geven. We verzamelen bestaande initiatieven op een kaart, en zoeken ook naar kansrijke nieuwe plekken. We wisselen kennis uit en we komen regelmatig bij elkaar. Als je mee wil doen, meld je dan aan!

Kaart met bijvriendelijke natuur

De groep is al een keer bij elkaar geweest en heeft een fietstocht gemaakt langs verschillende 'projecten'. Een van de projecten is het in kaart brengen van stukjes bijvriendelijke natuur (Con van Regteren en Albert Smit). Con laat tijdens een bijeenkomst een kaart van Oosterbeek zien aan de groep. Hierop zijn met kleurpotlood stukjes bijvriendelijke natuur ingekleurd, inclusief bekende initiatieven, maar ook tuinen en bloembermen. Deze kaart dient als prototype. Tijdens het maken van deze kaart bleek dat er vooral allemaal mini-stukjes bijvriendelijke natuur zijn, niet een geheel. Verschillende mensen willen voor hun dorp of wijk hier hun omgeving in kaart brengen.

Stichting Biotoopverbetering 'Zuid-Veluwe' geeft aan dat de biotoop verbeterende akkerranden ingetekend kunnen worden. De akkerranden worden ingezaaid met een mengsel van wel dertig verschillende soorten zaden. Ze doen dit omdat insecten (bijen, vlinders, hommels e.a.), vogels en kleine zoogdieren in het cultuurlandschap onze

hulp nodig hebben voor het vinden van gevarieerd voedsel en de nodige dekking. De zaadvorming na de bloei zorgt voor een rijke muizenstand waarvan op hun beurt de roofvogels en de uilen profiteren.

Andere activiteiten

Een andere groep mensen is bezig om zaden ter verzamelen en te verdelen. Ook worden planten gescheurd en verpot om te verdelen.

De gemeente Renkum heeft sinds kort een beleidsmedewerker op thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit en schone lucht. Hij is op zoek naar samenwerking. Er is in ieder geval van alles mogelijk en hij kan je hulp hier goed bij gebruiken! Heb je bijvoorbeeld ideeën over hoe je het beste de inwoners van je wijk kunt overhalen om mee te doen aan een actie? Laat het ons weten (ivn.zwv@gmail.com).

IVN Zuidwest Veluwezoom doet mee met de Bee&Bees bijenhôtels. Je kan ze komen maken op onze kraam op de voorjaarsmarkt op 1 april a.s. bij informatiecentrum Renkums Beekdal op de lentemarkt.

Tentoonstelling collectie Pim Kwak

Van **1 juni tot 27 augustus 2023** is er een tentoonstelling in de Concertzaal in Oosterbeek met schilderijen van de Oosterbeekse school, verzameld door Pim Kwak. Het IVN is gevraagd mee te doen met de inrichting van de expositie.

De tentoonstelling wordt opgebouwd rond de vier landschapselementen die in de omgeving van Renkum te vinden zijn: de bossen met hun eeuwenoude eiken en den- nen, de sprengen en de daaruit voortvloeiende vennen en kronkelige beekjes, de heidevelden met hun relict- en van gebruik en het heuvelachtige terrein met als apotheose de stuwwal met de uitzichten over de Rijn en uiterwaarden.

De tentoonstelling is nog in aanbouw. Het is de bedoeling dat u niet alleen informatie krijgt over het ontstaan van het gevarieerde landschap in de gemeente Renkum, maar ook over het kunstenaarsklimaat rond 1840 (de Oosterbeekse School), rond 1910 (Pictura Veluvensis) en anno nu. Naast schilders komen ook kunstenaars van andere disciplines (dichters, schrijvers, musici) aan bod. Op een kaart kunt u bekijken waar de kunstenaars woonden/werkten. Dit aangevuld met locaties die tijdens de kunstroute juni 2023 bezocht kunnen worden.

Helpen als vrijwilliger? Meld je aan!

Voor deze unieke tentoonstelling zoekt de organisatie vrijwilligers die als gastvrouw of -heer de bezoekers ontvangen en de kaartjes verkopen, en ook rondleiders voor schoolgroepen. Met eventuele wensen voor de roosterindeling zal rekening gehouden worden. Interesse? Stuur een bericht naar Paul Tirion, paultirion@outlook.com.

Alle kinderen naar buiten

AUTEUR EN FOTO'S: INEKE PUIJK

Nog even en de excursies voor de Renkumse basisscholen beginnen weer. In de winter lenen we alleen wat leskoffers uit, maar zodra het voorjaar wordt, starten we met de excursies. Tot de zomervakantie staan er nog een heel aantal activiteiten op het programma. Praktisch alle Renkumse scholen nemen hieraan deel. De excursies worden begeleid door vrijwilligers van Renkums Beekdal en IVN-vrijwilligers. In 2022 organiseerden we rond de 100 activiteiten, waarvan ruim de helft excursies. Dit voorjaar komen er groepen voor de volgende programma's.

Renkumse molen groep 3/4

Met de molenaars klimmen de leerlingen de trap op, de molen in. Daar zien ze hoe de wieken ervoor zorgen dat de molenstenen gaan draaien en dat de graankorrels vermalen worden tot meel. Maar waar komen die graankorreltjes eigenlijk vandaan? Waar zitten ze in en heb je echt zo'n enorme molensteen nodig om die korrels klein te krijgen? Met dat onderdeel gaan wij met de leerlingen aan de slag. Ze maken kennis met verschillende graansoorten en zien dat de graankorrels in een aar verstopt zitten. Met welk hulpmiddel kunnen we die korrels fijn malen?

Natuur als wonder groep 3/4

Voor veel kinderen is een boom gewoon een boom. Maar als je goed leert kijken, zie je veel meer. Dan valt ineens op dat de ene boom een gladde stam heeft en een andere een ruwe. Alleen als je goed kijkt, kun je een takpuzzel van vijf stukken weer op de goede manier aan elkaar leggen. En hoeveel kleuren groen zijn er wel niet? Met allemaal kleine opdrachten zijn leerlingen van groep drie of vier in een bos of park dicht bij de school met bomen bezig. Het gaat vooral om beleven en ontdekken en gaandeweg leren ze er ook veel van. Een week later komt een beeldend kunstenaar op school die met de leerlingen bomen gaat schilderen en een gesprek voert: wat is het

verschil tussen een boom in de natuur en een schilderij van een boom?

Op onderzoek ... in de beek groep 5/6

Waterbeestjes vangen in het beekdal. Wie wil dat nou niet? Dit is al jaren een geliefd programma waar dit jaar 11 groepen aan meedoen. Het beekdal is een kwetsbaar gebied, we moeten dus voorzichtig zijn. Speciaal voor de scholen hebben we toestemming om het beekdal in te gaan. Veel kinderen hebben geen idee wat er allemaal onder water leeft. Het is daarom een grote verrassing als ze behalve kikkervisjes ook ruggenzwemmers, larven van waterkevers, soms een staafwants of een kleine watersalamander vinden. We proberen ook een link te maken met de kwaliteit van het water.

Veluws water groep 7/8

Een filmpje introduceert voor de groep dat de Veluwe een groot waterreservoir is waar het water via beken aan de zijkanalen uitkomt. Het levert ook goed drinkwater op dat nauwelijks gezuiverd hoeft te worden voor het bij ons uit de kraan komt. Door de opdrachten worden de leerlingen zich bewust van het belang van ons Veluws water en dat we er niet gedachteloos mee om moeten gaan. Ze zijn verbaasd hoeveel water ze gebruiken om te douchen, zien waarom beken opgeleid worden en dat daardoor watermolens kunnen draaien en hoe zand water kan zuiveren.

Beleven, ontdekken, onderzoeken

We willen leerlingen de natuur laten beleven, ontdekken en onderzoeken en vooral ook waardering voor de eigen omgeving bijbrengen. Al doende leren de kinderen. Heb je zin hier ook een bijdrage aan te leveren of wil je meer informatie, meld je dan even bij mij (Ineke.puijk@renkumsbeekdal.nl).

Hoeveel mollen zijn daar?

AUTEUR: MARIA VAN KEMPEN

Fietsend door de omgeving zie ik regelmatig molshopen. Ik denk meteen aan goede grond op die plek, want kennelijk zijn er veel regenwormen, het voorkeursvoedsel van de mol. Ik tel op een grasveld van 30 bij 40 m zo'n 90 molshopen. 'Hoeveel mollen zitten er dan in de bodem?', vraag ik me af.

Mollengangen en molshopen

Een mol maakt gangen, waarin regenwormen, slakken, insecten en spinnen vallen. Die eet hij op. Een mol eet alleen dierlijk voedsel. Je ziet van een mol meestal alleen de molshopen. Bij het maken van gangen komt zand vrij, dat werkt de mol omhoog: de molshopen. Een mol kan per uur 12 tot 15 meter aan gangen graven. Daarvoor heeft hij veel voedsel nodig. Per dag eet hij de helft van eigen lichaamsgewicht aan voedsel. Dat is ongeveer 50 gram.

Meestal heeft elke mol grotendeels zijn eigen gangenstelsel. Als er een indringer komt, kan een ondergronds gevecht ontstaan. Van februari tot april zoeken de mannetjes onder de grond naar de gangen van een vrouwtje en daarbij maken ze meer molshopen dan normaal. Die zoektocht lijkt een moeizame actie! De mol ziet slecht, wat in het donker onder de grond trouwens ook niet helpt. Hij kan niet ruiken of horen waar hij moet zijn; ploeteren en graven op goed geluk, is de enige oplossing.

Vrouwtje gevonden

Als het mannetje een vrouwtje vindt, is het aantal mollen in het gebied snel wat groter! In de paringstijd zijn er al twee mollen in de gangen, maar het mannetje verdwijnt daarna weer. De jongen worden na een draagtijd van 28 dagen geboren op 50 cm diepte in een nest van bladeren en mos. Het vrouwtje verzorgt de drie tot zes jongen. Ze wegen 3,5 gram en zijn bij de geboorte kaal en blind. Al na twee maanden moeten de jongen op zoek naar een eigen territorium. Ze starten daarmee vaak bovengronds. Een gevaarlijke periode voor een jonge mol die maar 40% kans heeft meer dan één jaar te overleven.

Gevaar

Onder de grond is de mol veilig voor vijanden. Daar zijn hoogstens agressieve soortgenoten. Boven de grond komt

Foto: Flickr

het gevaar van roofvogels, marterachtigen, reigers en ooievaars. De grootste vijand is de mens, die een grasveld en akkers wil zonder molshopen. Dat laatste is onverstendig, want een mol zorgt met zijn gangen voor een goed doorluchte bodem en hij vangt insecten die wortels van planten aanvreten.

Mollentelling

In februari organiseerde de Zoogdiervereniging samen met andere natuurinstanties de mollentelling. Een citaat uit de inleidende tekst bij de telling: 'Hoeveel mollen er in Nederland leven, is niet af te leiden uit deze data, aangezien het verschilt per gebied en seizoen hoeveel molshopen één mol maakt.' Het verbaast me dat het aantal mollen in Nederland niet bekend is! Tellen levert natuurlijk ook gegevens op over verblijfplaats en leefwijze. Het territorium van een mol is rond 2500 m² groot.

Die 90 molshopen die ik (in februari) op dat grasveldje van 1200 m² zag, waren vermoedelijk van één mol.

Kort van stuk

Op het internet vind je heel veel informatie over van alles wat met de natuur uit je omgeving te maken heeft. Albert Bos struikt voor elke editie van de Zuidwester het internet af op wederwaardigheden die voor u als lezers van de Zuidwester mogelijk interessant zijn.

Podcasts

‘Klimaat in de straat’

Klimaatverandering stond voor journalist Sjoerd Arends uit Oosterbeek gelijk aan overstromingen, bosbranden en smeltende ijskappen. „Grote zaken. Maar wat zie ik er eigenlijk van terug in mijn eigen dorp?” Over zijn zoektocht naar het antwoord op die vraag maakt hij een podcastserie, ‘Klimaat in de straat’. Deze podcast is te vinden in alle grote podcastapps, waaronder Spotify en Apple Podcasts.

‘Toekomst voor Natuur’

‘Toekomst voor Natuur’ brengt spraakmakende verhalen over natuur en natuurbescherming in de Lage Landen. Kijk op Spotify.

Vlaamse podcasts

Dit zijn de 10 beste podcasts voor natuurliefhebbers in Vlaanderen:
www.onzenatuur.be/artikel/dit-zijn-de-10-beste-podcast-s-voor-natuurliefhebbers.

Teken

Het tekenencefalitisvirus (TBEV) is een door teken overdraagbaar virus dat in grote delen van Europa en Azië voorkomt. Infectie met dit virus kan leiden tot hersen(-vlies)ontsteking en langdurige (neurologische) klachten. In 2015 zijn voor het eerst geïnfecteerde teken gevonden op de Sallandse Heuvelrug. Nieuw onderzoek wijst uit dat verschillende varianten van het virus inmiddels in meerdere gebieden in Nederland voorkomen, maar de kans op infectie is zeer klein.

Zie: www.wur.nl/nl/nieuws-wur/show/tekenvirus-ver-spreidt-zich-kans-op-infectie-zeer-klein.htm.

Tentoonstelling cartografie

De tentoonstelling ‘Open kaart – van atlas tot streetmap’ toont zeven eeuwen cartografie in Nederland en werpt een blik in de toekomst. De tentoonstelling laat een enorme diversiteit aan kaarten zien vanaf de 15de eeuw en deelt de verhalen die erachter schuilgaan. Alle kaarten, waaronder werk van Blaeu, Ortelius, Ptolemaeus en Bos behoren tot de cartografiecollectie van het Allard Pierson, een van de belangrijkste van Europa. Een groot deel is een bruikleen van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG) dat in maart 150 jaar bestaat. Ook kunt u werk van diverse hedendaagse kunstenaars bekijken die zijn geïnspireerd door het fenomeen kaarten en het ‘in kaart brengen’.

De tentoonstelling ‘Open kaart – van atlas tot streetmap’ is te zien van **2 maart tot en met 16 juli 2023** (<https://allardpierson.nl/events/open-kaart-van-atlas-tot-street-map/>).

Landelijke opschoondag

Op **18 maart jl.** vond alweer de 21ste landelijke opschoondag plaats. Op deze dag staken bewoners van onze gemeente de handen uit de mouwen uit de rommel in hun omgeving op te ruimen. In de uiterwaarden van de Rosandepolder tot Parenco was een aantal leden van de werkgroep van onze IVN-afdeling samen met zwerfafvalruimers aan het werk om de uiterwaarden schoon te maken. Doet u volgend jaar ook mee?

Hydra

AUTEUR EN FOTO: DAAN MARKX

Bij het scheppen naar waterdiertjes en het schouwen van de vangst in een cuvet of schouwbak zien we ze vaak over het hoofd omdat zo klein klein: zoetwaterpoliepen.

In de jaren zeventig liepen mijn aquariumexperimenten in de zomer door de hogere temperaturen niet goed af. Maar als ik mijn aquaria echter in het najaar opstartte en vooral schoon hield door niet te voeren lukte het me beter om ook deze diertjes te observeren tijdens de winter.

Afgelopen winter probeerde ik hetzelfde: in het onverwarmde souterrain plaatste ik een 60 cm aquariumpje voor het raam op het koele noord-westen en vulde het voor de helft met kraanwater en met enkele emmers schoon water uit de beek dichtbij huis, allerlei waterplantjes en voorzichtig afgespoelde bladeren. De bij het scheppen gevangen rovers zoals overwinterende salamander en libellenlarven gingen uiteraard terug de beek in. Nadat alle debris in het aquarium was uitgezakt, kon ik waarempel allerlei bekendere beestjes zien, zoals kokerjuffers, Copepoden, Planaria, Cyclops en Daphnia etc. 's Nachts zijn erg veel diertjes actief en met een kleine zaklamp te zien. Vooral kokerjuffers met steeds groter wordende kokers van zandkorrels, stukjes blad of waterplanten zijn erg leuk.

Maar na twee weken dacht ik iets van witte schimmelvorming op de waterplanten te ontdekken. Het bleek een kolonie Hydra te zijn. Bij nadere inspectie waren er her en der nieuwe individuen te vinden. Ik had deze echt niet verwacht en al snel gedroegen ze zich volgens de boekjes en schoolplaten en was met een loep ook de knopvorming en het verplaatsen te volgen. Enkele dagen oude dieren krijgen lange vangdraden. Soms zag ik dat ze daarmee een minuscuul diertje vingen en gezien de vermeerderingen hadden ze het naar hun zin.

Met enige nostalgie kun je met weinig technische hulpmiddelen thuis héél veel leuke waarnemingen doen. Nu niet meteen met zijn allen alles uit de beek wegvangen. En vreng de diertjes weer terug!

Paddenscherm langs N225

In 2021 zijn er op de helling van de Wageningse berg (bij het pompstation en in het beekdal) ongeveer 500 levende padden overgezet en 500 verkeersdoden geteld. Deze padden leven in het Oranje Nassau's Oord-bos en planten zich voort in de strang in de uiterwaard. Vanwege het vele en hardrijdende verkeer is het een dodelijke plek voor padden, waar het lastig is om dieren handmatig te vangen en te tellen. Daarom heeft de Paddenwerkgroep Wageningen dit jaar subsidie gekregen van een dierenwelzijnstichting om een tijdelijk paddenscherm te plaatsen aan de boszijde van de weg.

De provincie is bezig een faunapassage te plannen in het Renkums beekdal onder deze weg door. Daarom is het van belang om erachter te komen hoe groot de populatie padden is die de N225 oversteeft. Een provincie-ecoloog heeft aangegeven te willen kijken of het mogelijk is permanente voorzieningen voor padden (tunnels) aan te leggen op de berghelling. Maar daarvoor moet aangetoond worden dat de populatie significant is; vandaar deze actie.

In Wageningen zetten we ook padden over bij de Nijnoordallee en omliggende straten. Hier vangen we ze met de hand en zetten ze over in emmers.

Mocht je willen helpen bij padden overzetten in de stad: we horen graag van je! We hebben nu voldoende vrijwilligers om dagelijks de emmers bij het scherm te checken. Wel zijn we nog op zoek naar mensen om het **weekend van 25/26 maart** (of het weekend daarna, afhankelijk van wanneer de dieren zijn uitgelopen) te helpen om het scherm weer af te breken. Als je het lekker vindt om te klussen in de buitenlucht: welkom!

Paddenwerkgroep Wageningen, Verena van den Berg,
06 - 12 69 43 01, verenavuori@gmail.com

Groene GGZ in Wolfheze

AUTEUR: MARY DE JONG

Heel lang geleden werkte ik jaren als verpleegkundige in psychiatrische klinieken. De terreinen van de klinieken waren vaak parkachtig; grote oude bomen, gazons met wat paden die de diverse afdelingen met elkaar verbonden. In de behandeling maakten we hier in de jaren 90 niet heel veel gebruik meer van. Gesprekken vonden vooral tussen de witte muren plaats. Altijd waren de terreinen toegankelijk voor buurtbewoners, maar er werd niet vaak gebruik van gemaakt. Het zien van mensen met geestelijke problemen leek hen af te schrikken.

Gelukkig zijn de tijden veranderd! Samen met IVN en Nature for Health zijn diverse instellingen voor geestelijke gezondheidszorg (GGZ) aan de slag met de wetenschap dat natuur goed is voor onze geestelijke gezondheid. Het werkt stressherstellend en heeft een positief effect op stemmingsstoornissen. Binnen de Groene GGZ wordt daarom de natuur actief ingezet voor zowel cliënten en hun naasten en hulpverleners en wordt gewerkt aan biodiversiteit op het eigen terrein of daarbuiten. In totaal gaat het om zo'n 300.000 cliënten en hun naasten, 30.000 medewerkers en 1 tot 1,5 Nationaal park aan terrein.

Pro Persona in Wolfheze is een van de enthousiaste voorlopers van de Groene GGZ. Sinds het najaar van 2022 is

Watertoren-terrein

deze instelling bezig met de eerste initiatieven tot het bereiken van mooie doelen via de natuur. Doelen als het welzijn van cliënten vergroten, onbegrepen gedrag bij cliënten verminderen, effecten van therapieën versterken, meer participatie van cliënten, naasten en buurtbewoners.

De bijbehorende biodiversiteit is al jaren een streven van het groenonderhoud van Pro Persona. Groenstroken en minder maaien. De laatste aanwinst is een groot insectenhotel. Eind maart is de eerste inspiratiesessie om samen te kijken naar wat er al is, wat mensen willen en kunnen, en over welke ideeën cliënten, naasten en medewerkers het meest enthousiast zijn. En dan praktisch aan de slag met zijn allen, ook met vrijwilligers en buurtbewoners.

Dubbelloof, veeleisende plant?

AUTEUR: MARIA VAN KEMPEN

Dubbelloof is een varensoort die 's zomers twee verschillende typen bladeren maakt. Hier is de naam van afgeleid. Dubbelloof heeft gewone bladeren, die meestal aan de buitenkant van de plant zitten. En andere bladeren midden in de plant. Die zijn langer, staan meer rechtop en hebben smallere zijslippen met aan de onderkant de sporen. Die zorgen voor de geslachtelijke voortplanting, zoals de bloemen bij zaadplanten. Deze langere bladeren sterven in de herfst af en zijn er dus niet in de winter. Op de foto (zie pagina 2 van deze Zuidwester), die begin maart is gemaakt bij de Heelsumse beek, zie je deze bladeren niet.

Dubbelloof groeit specifiek langs stromende beken, ongeveer op de scheiding tussen water en oever. Er is altijd

schoon water dichtbij. Je zou zeggen dat het daar perfect is voor een veeleisende plant, maar vooral óók voor een heleboel andere concurrenten. Dubbelloof is kritisch met betrekking tot zijn groeiplaats.

Toch kan dubbelloof een groot deel van de beekranden bezetten, terwijl je ze op andere plaatsen niet of weinig tegenkomt. Wat is de oorzaak hiervan? Enkele ideeën: Vinden andere plantensoorten de plek in de zomer te koud of te nat 'aan de voeten'? Het water is immers ook dan maar ongeveer 10° C. Of zouden er voor hen te weinig voedingsstoffen zijn? Dubbelloof groeit op de steile randen van een beek en daar spoelen de mineralen, die planten nodig hebben, makkelijker weg. Meer vragen dan antwoorden bij deze tamelijk zeldzame varen!

Samenvatting werkplan 2023

AUTEUR: HENNY TAX, VOORZITTER. FOTO: JAN VISSER

Inleiding

In dit werkplan zijn bestuurlijke taken zoals het organiseren van vergaderingen, het beheren van de financiën, het ledenbestand, het uitbrengen van de (e-)Zuidwester niet uitgewerkt.

Het bestuur wil actief deelnemen aan regionaal en landelijk IVN-overleg. De financiën van de afdeling zijn gezond. Extra geld kan worden ingezet om de doelstellingen van de afdeling te bereiken.

Werkgroepen

De werkgroepen, met meer dan 100 vrijwilligers zijn de kern van de afdeling. Het bestuur ziet het als haar hoofdtak om de werkgroepen te ondersteunen. Coördinatoren van de werkgroepen helpen bij hun vragen om organisatorische of financiële hulp. De coördinatoren van de werkgroepen zijn zelfstandig bij het uitvoeren van hun rol en regelen zelf de relaties met externe instanties. Jaarlijks zijn er coördinatorbijeenkomsten.

Op sommige punten is het bestuur financieel en juridisch verantwoordelijk, zoals bij de nieuwe overeenkomst met het Waterschap Rijn en Veluwe. Vooraf overleg tussen coördinator en het bestuur is verplicht, als het de verwachting is dat een actie van een werkgroep consequenties heeft voor een van de punten waarvoor het bestuur verantwoordelijk is of kan zijn.

In 2021 is gebleken dat er bij verschillende leden belangstelling is voor een vleermuizenwerkgroep. Het voorneemen is deze werkgroep in 2023 van de grond te tillen. Binnen de afdeling is kennis over paddenstoelen aanwezig. Is dat een startpunt voor een groep belangstellenden die samen naar paddenstoelen kijkt en de opgebouwde kennis probeert te verspreiden?

Voortzetting van bescherming van de wilde bijen onder auspiciën van Renkum zoemt met inventariseren van bijvriendelijke tuinen in de gemeente Renkum en het verspreiden van bijen B&B 's.

In overleg met de gemeente worden de NME-activiteiten met basisschoolklassen uitgevoerd vanuit de Stichting Renkums Beekdal. De afdeling ondersteunt in voorkomende gevallen zoals bij de 'Beekjesdag'.

De perikelen rondom corona hebben de activiteiten van de werkgroep Natuur en Gezondheid doen verschrompelen. Actief zijn op het terrein van natuur en gezondheid is belangrijk, maar er is op dit moment geen coördinator.

Activiteiten

We willen kinderen en volwassenen kennis van de natuur bijbrengen en hen de natuur laten beleven.

1. Organiseren van incidentele excursies en wandelingen voor mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur en de (historische en geografische) aspecten van de omgeving.

2. Door het afronden van de natuurgidsenopleiding NGO 2022 komen bij onze afdeling mensen beschikbaar die de kennis en de inzet hebben natuurbeleving uit te dragen. We proberen deze mensen aan ons te binden door hen te vragen voor activiteiten in onze afdeling.
3. Aanwezig zijn op markten en bijeenkomsten met informatie over de natuur en de afdeling.
4. Organiseren van bijeenkomsten/lezingen/cursussen zoals naar aanleiding van het jubileum van de Beken-groep.

De natuur en natuurwaarden beschermen is een opdracht voor alle organisaties die zich met natuur en natuurgebieden bezighouden. Wij ondersteunen initiatieven voor natuurbescherming en omgevingsplannen op plaatselijk en regionaal niveau. Niet primair en activistisch, maar wel ondersteunend voor andere organisaties. Wij nemen deel aan openbare gesprekken over het verbeteren van natuurwaarden.

Contact met leden

Het bestuur vindt contact met leden belangrijk. Bij de afdeling is gelukkig een vaste groep van mensen die deelnemen aan de werkgroepen, activiteiten en vergaderingen. Toch lijkt het nuttig meer contact te hebben met leden en beter te weten wat hun mening is over de afdeling, de uit te voeren activiteiten en standpunten. Nieuwe leden krijgen een welkomstbrief om zo contact met hen te leggen.

We organiseren een of meer samenkomsten en/of excursies. Omdat corona nu geen hindernis meer is, willen we een aangeklede bijeenkomst organiseren.

Activiteitenprogramma maart 2023 t/m juni 2023

Informatie

Vogelwerkgroep: Els Roode, tel. 0317 – 31 82 12, els.frank@planet.nl.

Werkgroep Beken en sprengen Renkums beekdal: Ruud Schaafsma, tel. 0317 - 31 51 17, ruud.schaafsma@gmail.com of Gerrit Brouwer, tel. 0317 – 35 15 45, gerrit.brouwer@gmail.com.

Werkgroep Beken en sprengen de Kamp: Maarten Kubbe, 06 – 41 99 82 12, mkubbe@yahoo.com.

Werkgroep Beken en sprengen Heelsumse beek: Wiebe Selders, 026 – 334 18 25/06 – 27 10 38 31, wiebe.selders@hetnet.nl.

Werkgroep Landschapsonderhoud: Albert Smit, 06 – 53 65 89 50, smit.albert52@gmail.com of Thijs van der Velden, 06 – 23 11 80 23, mjmvandervelden@kpnplanet.nl.

Werkochtend werkgroep Heelsumse beek: elke woensdagochtend, het hele jaar door, in en om de Heelsumse beek.

MAART

zaterdag 11 maart 2023: start van het eerste Festival Zweiersdal in Oosterbeek. Het festival eindigt in het weekend van 17/18 juni 2023 met tal van groene en culturele festiviteiten. Het is de bedoeling dat in juni 1000 soorten van planten en dieren of meer op de teller staan.

zaterdag 18 maart 2023: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. De 21e landelijke opschoondag: uiterwaardenschoonmaak met leden van de werkgroep en zwerfafvalruimers uit de gemeente Renkum. Nadere informatie volgt op de website.

APRIL

zaterdag 1 april 2023: 12:00 - 17:00 uur de traditionele lentemarkt bij Informatiecentrum Renkums Beekdal, Nieuwe Keijenbergseweg 170, Renkum, met veel te zien en te beleven voor alle leeftijden.

zaterdag 1 april 2023: uitje werkgroep Beken en sprengen.

zaterdag 1 april 2023: Eerste winkel- en theeterrasdag biologische tuinderij de Ommuurde Tuin, www.ommuurdetuin.nl/

zondag 2 april 2023: open zondag biologische tuinderij de Ommuurde Tuin met excursies door IVN-gidsen.

JUNI

zaterdag 10 juni 2023: beekjesdag, 13.00 - 16.00 uur. Informatiecentrum Renkums Beekdal, Nieuwe Keijenbergseweg 170, Renkum.

1000 soorten tellen

In 100 dagen 1000 soorten tellen tijdens het eerste Festival Zweiersdal in Oosterbeek. Een aantal omwonenden van het dal organiseert dit festival. Het doel is om deze parel in onze gemeente onder de aandacht te brengen en om iedereen die er in, aan of omheen woont met het dal en elkaar te verbinden.

Biodiversiteit is het hoofdthema en daarom houden we een 'bioblitz', een telling van zoveel mogelijk planten- en diersoorten in een bepaalde periode. De gemeente Renkum bestaat dit jaar 100 jaar en daarom gaan we 100 dagen tellen. Op **11 maart 2023** beginnen we en in het weekend van **17/18 juni** sluiten we het festival feestelijk af met tal van groene en culturele festiviteiten. En hopelijk staan er dan 1000 soorten of meer op de teller.

Gedurende de gehele periode zijn er films, lezingen, excursies en andere evenementen. Hierin zullen we bepaalde locaties van het dal zoals de Zomp en de oude begraafplaats extra aandacht geven. Of richten we ons op bepaalde dier- of plantengroepen als amfibieën, vogels, waterbeestjes of korstmossen.

Iedereen kan meedoen dus tel ook mee in het Zweiersdal! Kijk regelmatig op www.festivalzweiersdal.nl voor het actuele programma en voor een handleiding om mee te doen.

Beleef de natuur

